

1.

2. Retoryka w XVI wieku

a. 1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

Uczeń:

- poznaje pojęcia: *retoryka* i *oracja*,
- zapoznaje się z sylwetką Piotra Skargi i jego twórczością literacką,
- utrwała wiadomości dotyczące historii Polski doby renesansu.

ii. b) Umiejętności

Uczeń potrafi:

- przedstawić twórczość Piotra Skargi, wskazać jej charakterystyczne cechy,
- wymienić wydarzenia historyczne poruszane w utworach Skargi,
- zilustrować przykładami z *Kazań Sejmowych* sytuację Polski doby renesansu oraz określić stosunek Piotra Skargi do XV-wiecznej rzeczywistości w Polsce.

b. 2. Metoda i forma pracy

Wykład, dyskusja, praca w grupach, nauczanie sytuacyjne, praca analityczna z tekstem *Kazania sejmowe*.

c. 3. Środki dydaktyczne

Egzemplarze podręcznika *Przeszłość to dziś* Jacka Kopcińskiego.

d. 4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

1. Sprawdzenie listy obecności.
2. Wykład: informacje o retoryce w renesansie. Zwrócenie uwagi m.in. na: kolegia jezuickie (największy wpływ na rozwój retoryki) i twórców przemów (Kochanowski, Modrzewski, Skarga).
3. Kazanie - gatunek wypowiedzi o tematyce politycznej. Cechą charakterystyczną tekstów szesnastowiecznych jest stylizowanie ich na formuły kazań i przemówień. Ważnym elementem tych wypowiedzi retorycznych było zaapelowanie do odbiorcy.
4. *Kazania sejmowe* - dlaczego? (Rozpoczęcie prac sejmów od mszy, na której kapłan królewski wygłaszał kazanie, a od 1588 r. nadwornym kaznodzieją był Piotr Skarga).

ii. b) Faza realizacyjna

1. Praca z tekstem: analiza *Kazań Sejmowych*:
  - W jaki sposób zbudowany jest utwór?
  - W jakiej roli występuje Skarga?
  - Wymień *choroby Rzeczypospolitej*.
  - Zastanów się nad celem poruszanych przez pisarza problemów.
2. Przeczytaj w podręczniku fragmenty *Kazania wtórego*.
  - Do kogo jest porównana Rzeczypospolita?
  - W jaki sposób została przedstawiona szlachta?
  - Przed czym Skarga przestrzega szlachtę?
3. Znajdź środki stylistyczne i zastanów się nad celem ich użycia:
  - pytania retoryczne,
  - powtórzenia i wyliczenia,
  - apostrofy,
  - sugestywne obrazy,
  - szyk przestawny,
  - odwołania do *Biblii* jako najwyższego autorytetu.

Zanalizowane utwory Skargi mają na celu ukazanie mistrzostwa językowego i stylistycznego Skargi, a jednocześnie świadczą o ogromnym rozwoju mowy polskiej w ciągu półwiecza.

iii. c) Faza podsumowująca

Dyskusja podsumowująca:

Podsumowanie wiadomości na temat twórczości Piotra Skargi.

e. 5. Bibliografia

1. Kopciński J., *Przeszłość to dziś*, Stentor, Warszawa 2005.
2. Korolko M., *O prozie „Kazań sejmowych” Piotra Skargi*, PAX, Warszawa 1971.

f. 6. Załączniki

i. Zadanie domowe

Ułóż przemówienie na dowolny temat.

g. 7. Czas trwania lekcji

45 minut

h. 8. Uwagi do scenariusza

Lekcja poświęcona retoryce XVI wieku – przeznaczona dla klasy pierwszej liceum.